

Wczesne zróżnicowanie gadów naczelnych u zarania ery dinozaurów

Gady naczelne (archozaury) są jedną z najbardziej zróżnicowanych grup kręgowców lądowych. Dzisiejszymi przedstawicielami tej grupy są krokodyle i ptaki. W przeszłości, archozaurami dominującymi na lądzie i w powietrzu były dinozaury i pterozaurowe. Do tej grupy należały również triasowe formy, takie jak aetozaurowe, fitozaurowe i rauizuchy, znane również z terytorium Polski. Wczesne rozdzielenie się linii prowadzących do dzisiejszych przedstawicieli archozaurów nastąpiło we wczesnym triasie. Skamieniałości dokumentujących wczesne różnicowanie się tej grupy należałoby oczekiwać w osadach środkowego triasu (ok. 235 milionów lat temu). Jednak najwcześniejsze znaleziska przedstawicieli linii krokodylowej i dinozaurów są niezwykle rzadkie w osadach starszych niż późny trias. Jest to spowodowane rzadkością stanowisk ze środkowotriasowymi osadami pochodzenia lądowego. Jednym z takich miejsc jest niedawno odkryte stanowisko w Miedarach (Górny Śląsk, Polska), gdzie szczątki kręgowców lądowych ze środkowego triasu są powszechne i dobrze zachowane. Miejsce to umożliwia wypełnienie luki w zapisie kopalnym płazów i gadów.

W ostatnich latach w Miedarach znaleźliśmy liczne szczątki tajemniczego archozaura, którego ciało pokryte było kostnymi płytkami (osteodermami). Jego anatomia sugeruje podobieństwa zarówno do form zbliżonych do krokodyli jak i do dinozaurów. Niewykluczone, że gad z Miedar jest przedstawicielem grupy archozaurów dotychczas nierozpoznanej w zapisie kopalnym. W celu dokładnego zbadania anatomii i pokrewieństw tej nowej formy, niezbędne są dalsze prace wykopaliskowe, jak również badania materiału zebranego z osadów podobnego wieku z innych części świata.

Enigmatyczny gad naczelny z Miedar może mieć kluczowe znaczenie dla zrozumienia wczesnej ewolucji archozaurów i wyjaśnienia ewolucyjnego sukcesu tej grupy.